

IZVORI FINANSIRANJA ZA POVEĆANJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI U ZGRADARSTVU

Unapređenje energetske efikasnosti može doneti brojne pozitivne efekte za građane vaše lokalne samouprave. Smanjenje zagađenja, jeftinije grejanje i povećanje nivoa raspoloživih sredstava za druge prioritetne programe na lokalnom nivou predstavljaju dovoljne razloge da razmotrite usvajanje programa povećanja energetske efikasnosti u Vašoj lokalnoj samoupravi.

Povećanje energetske efikasnosti može doprineti smanjenju subvencija za Vašu toplanu i niže rashode za javne objekte čije se grejanje plaća iz lokalnog budžeta. Takođe, unapređenjem energetske efikasnosti u Vašoj lokalnoj samoupravi možete pozitivno uticati i na spoljnotrgovinski bilans Republike Srbije usled smanjenja uvoza energenata i struje.

Kako finansirati povećanje energetske efikasnosti?

Vaša lokalna samouprava može da se opredeli za jedan od sledećih modela finansiranja povećanja energetske efikasnosti:

1. budžetsko finansiranje: sredstva iz lokalnog budžeta ili iz namenskog transfera iz republičkog budžeta
2. javno-privatno partnerstvo
3. krediti od razvojnih (KfW, EBRD, EIB) i poslovnih banaka
4. obveznice

Naravno, pri razvoju i realizaciji programa povećanja energetske efikasnosti možete upotrebiti jedan ili više predstavljenih modela u skladu sa raspoloživih sredstvima u vašem budžetu i mogućnostima zaduživanja. Budžetsko finansiranje ne stvara dodatne finansijske obaveze u budućnosti (otplata glavnice i plaćanje kamata). Zajedničko delovanje centralnog i lokalnog nivoa finansiranjem projekata povećanja energetske efikasnosti stvara pozitivne efekte i na nacionalnom i na lokalnom nivou. Stoga je potrebno da preuzmete inicijativu i da započnete razgovore sa Ministarstvom građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, Ministarstvom rudarstva i energetike i Ministarstvom finansija kako bi se dati projekti osmislili i realizovali.

U slučaju da su budžetska sredstva ograničena neophodno je da pokrenete postupak za realizaciju javno-privatnog partnerstva. Projekti povećanja energetske efikasnosti generišu visoke stope prinosa pa je opravdano pretpostaviti da i u Srbiji i u inostranstvu postoji značajan broj investitora koji su spremni da podele rizik ulaganja, ali i da učestvuju u profitu sa Vašom lokalnom samoupravom.

Krediti razvojnih banaka su po pravilu povoljniji u odnosu na kredite poslovnih banaka, te je samim tim veoma važno da preduzmete inicijativu i započnete pregovore sa razvojnim bankama koje posluju na teritoriji Republike Srbije (KfW, EBRD i EIB). Realizacija projekata povećanja energetske efikasnosti može da bude podržana i od razvojnih i od poslovnih banaka. Učešće razvojnih banaka snižava rizik realizacije projekata i omogućava niže kamatne stope. Krediti razvojnih banaka su po pravilu praćeni garancijama centralnog nivoa vlasti. Lokalne samouprave u Republici Srbiji su se u dosadašnjem periodu zaduživale pod različitim uslovima u zavisnosti od ekonomske snage lokalne samouprave, namene, visine i roka otplate kredita. Granična linija troškova zaduživanja lokalnih samouprava je implicitno definisana kamatnim stopama na municipalne obveznice i ona trenutno iznosi 6%, uz deviznu klauzulu.

U Republici Srbiji su sprovedeni prvi koraci na razvoju tržišta municipalnih (lokalnih) obveznica. Prve municipalne obveznice su emitovali Grad Šabac i Stara Pazova što govori u prilog stavu o postojanju zainteresovanosti investitora da deo svojih sredstava plasiraju u lokalne razvojne projekte.

Grad Šabac je emitovao obveznice u vrednosti od **400 miliona dinara** radi rekonstrukcije i dogradnje zatvorenog bazena. **Obveznice su indeksirane u evrima, kamatna stopa je 6%, a period dospeća je 7 godina.**

Stara Pazova je emitovala obveznice u vrednosti od **250 miliona dinara** radi realizacije tri kapitalna projekta (uređenje centra u naseljenom mestu, izgradnja sportske hale i izgradnja vrtića). Obveznice koje je izdala Stara Pazova su **indeksirane u evrima i dospevaju za 5 godina, a kamata na godišnjem nivou je 6%.**

Povećanje energetske efikasnosti ima strukturne prednosti u odnosu na druge razvojne projekte na lokalnom nivou. Važno je napomenuti da povećanjem energetske efikasnosti dolazi do trajnog smanjenja tekućih rashoda za grejanje i struju čime se omogućava održiva otplata obveznica.

Svaka lokalna samouprava bi trebalo da samostalno ili uz pomoć konsultantskih kuća analizira, proceni i odabere optimalan model finansiranja povećanja energetske efikasnosti. Projekti povećanja energetske efikasnosti spadaju u grupu investicionih projekata kojima se obezbeđuje održiv lokalni ekonomski razvoj. Prinosi na projekte povećanja energetske efikasnosti treba da budu veći od troškova otplate kredita ili obveznica.

Svrha projekata povećanja energetske efikasnosti

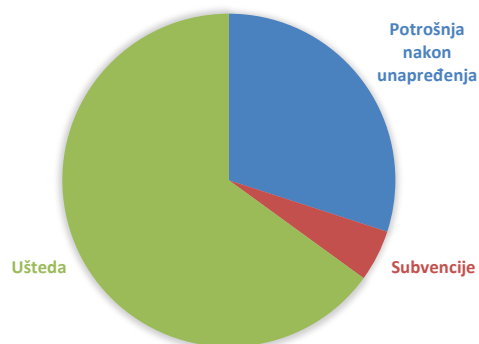
Projekti povećanja energetske efikasnosti mogu biti usmereni ka jednom od sledećih ciljeva:

1. kapitalna ulaganja
2. povećanje operativne efikasnosti
3. smanjenje tekućih budžetskih rashoda

Kapitalna ulaganja obuhvataju izgradnju novih postrojenja za proizvodnju toplotne energije koja će koristiti jeftinije energente i time smanjiti cenu grejanja i nivo zagađenja. Izgradnja postrojenja na biomasu, termalne izvore, energiju vetra i solarnu energiju omogućavaju jeftiniju toplotnu energiju. Takođe, novi kapaciteti na obnovljive izvore energije obezbeđuju ekološku proizvodnju električne energije koju pod povoljnim uslovima možete prodati Elektroprivredi Srbije¹. Proizvodnja toplotne i električne energije iz obnovljivih izvora generiše stabilne prihode, ali i doprinosi makroekonomskoj stabilnosti na nacionalnom nivou.

Projekti povećanja energetske efikasnosti mogu biti usmereni i na povećanje operativne efikasnosti proizvodnje toplotne energije u toplanama, ali i na smanjenje gubitaka u prenosu i distribuciji toplotne energije do javnih ustanova, privrednih subjekata i domaćinstava. Na taj način se smanjuju i gubici toplana što posledično smanjuje i potrebu za stalnim subvencijama toplani koje se isplaćuju iz lokalnog budžeta.

Lokalna samouprava je nadležna za finansiranje rashoda za električnu i toplotnu energiju u javnim objektima u vlasništvu lokalne samouprave, ali i obrazovnim (predškolske ustanove, osnovne i srednje škole), kulturnim i drugim ustanovama u skladu sa važećim propisima. Povećanje energetske efikasnosti kroz poboljšanje izolacije objekata smanjuje potrošnju toplotne i električne energije čime se smanjuju i tekući rashodi lokalne samouprave. Efekat smanjenja tekućih rashoda može biti ilustrovan na sledećem primeru:

¹ Cena otkupa električne energije zavisi od izvora električne energije. Vidi više: Vlada Republike Srbije (2013), Uredba o uslovima i postupku sticanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije, Sl. glasnik br. 8/2013 i Vlada Republike Srbije (2013), Uredba o merama podsticaja za povlašćene proizvođače električne energije, Sl. glasnik 8/2013.

Osim uštede u energiji, koja za tipične slobodnostojeće zgrade izgrađene u periodu 1970-1980 može iznositi i čitavih 65%, lokalna samouprava koja sufinansira toplanu čiji je osnivač – bilo kroz direktne subvencije, bilo kroz finansiranje konkretnih projekata – može uštedeti dodatna sredstva, jer ovako drastično smanjenje utrošene energije otvara prostor za naplatu

njene tržišne cene. U isto vreme, oslobađa se dodatni kapacitet, koji u budućnosti može poslužiti za proširenje mreže centralnog grejanja ukoliko ona postoji, bez dodatnih ulaganja u proizvodne kapacitete. Međutim, prvobitna ušteda ostvaruje se čak i kada objekat nije priključen na mrežu centralnog grejanja, već ima sopstvenu kotlarnicu.

Немачка
сарадња

DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Implemented by:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Deutsche Gesellschaft für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Energy Efficiency in Buildings in Serbia

Sanje Živanović 32
11000 Belgrade, Serbia

T / F +381 11 3690 650
E ee-project@giz.de
I www.giz.de

